

ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ В ЧАСТИНІ УПРАВЛІННЯ МИТНИМИ ПЛАТЕЖАМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сучасна розгалуженість економічної політики України вимагає вдосконалення та застосування нових методів регулювання зовнішньо-економічних зв'язків країни з іншими державами та застосування нових методів адміністрування митних платежів, що зумовлено досить високим рівнем надходжень митних платежів у структурі податкових надходжень Державного бюджету України. З огляду на це особливу увагу потребує проблема дослідження особливостей управління митними платежами на засадах контролінгу, адже сучасний етап інтеграційних і глобалізаційних процесів потребує подальших досліджень у сфері побудови організаційних засад контролінгу з урахуванням потенціалу взаємодії фіскальної служби та суб'єктів ринку фінансових послуг. Під контролінгом слід розуміти процес або закономірну, послідовну зміну явища, що забезпечує ефективну реалізацію основних функцій управління. Митний контролінг – це комплекс організаційних, методологічних, технічних та інформаційних засобів, а також відповідні технології, системи та інфраструктура автоматизації митної діяльності та системного управління. Розробка нових підходів до управління в митних органах, створення орієнтованих на досягнення цілей систем інформаційно-аналітичної та методичної підтримки керівників в процесі прийняття рішень, отримання достовірної інформації про результати діяльності митних підрозділів і використання цих даних в цілях вдосконалення управління в митних органах є надзвичайно актуальною.

До числа проблем, що виходять за рамки окремих митних органів, рішення яких повинно сприяти застосуванню контролінгу в практиці, можна віднести: недостатнє розуміння концепції контролінгу; відсутність навчених і досвідчених кадрів для контролінгу; недостатню участь керівництва організацій в побудові системи контролінгу та її експлуатації; системні проблеми в галузі управління організаціями; відхилення в бік оперативного контролінгу, переважання обліково-аналітичного аспекту над активним «зворотним зв'язком».

На сьогодні ключовими проблемами на шляху розвитку державної митної справи та реформування митниць є: складність, надмірна бюрократизованість та вразливість для корупції процедур здійснення митного контролю та оформлення, а також дозвільної системи, яка передбачає необхідність отримання великої кількості погоджень та дозволів; відсутність збалансованості безпекової складової та спрощення митних процедур, впроваджених або впровадження яких передбачено найближчим часом. Індикатором цих проблем є значна частка митних спорів, рішення судів за якими прийняті не на користь митниці. За оцінками експертів вона становить від 61 % до 90 %. Часто це пов'язано з заплутаними, неякісними нормативними актами, неузгодженістю з ними відомчих наказів і листів, які при цьому є в неконтрольовано великій кількості.

Підвищення ефективності організації справляння митних платежів можна досягти за рахунок: покращення організаційно-правового та інформаційного забезпечення діяльності контролюючих органів шляхом проведення аналізу класифікаційних рішень традиційного імпорту та перегляду переліку товарів «групи ризику»; активізації співпраці з виробниками та імпортерами товарів в частині одержання довідкової інформації про ціни та чинники, які впливають на їх рівень; обмеження термінів подання висновків експертними підрозділами з метою забезпечення вимог Митного кодексу щодо оформлення повної митної декларації; вдосконалення організаційних заходів шляхом посилення контролю митних органів за правильністю класифікації та визначення країни походження товарів, стосовно яких встановлено диференційовані ставки ввізного мита і спеціальні та антидемпінгові заходи.

Вирішення зазначених питань на практичному рівні дозволить підвищити якість митного регулювання та вдосконалити процес справляння митних платежів в Україні, що в свою чергу збільшить надходження до державного бюджету. Удосконалення управління в митних органах на основі контролінгу має відбуватися на шляхах реалізації принципів: менеджменту якості;

системного аналізу; процесно-вартісного управління; управління за відхиленнями; програмно-цільового управління; програмно-цільового і індикаційного планування.

З метою попередження порушень митних правил та забезпечення сплати митних платежів в повному обсязі зобов'язати обласні митниці ДФС забезпечити:

- проведення поглибленого аналізу зовнішньо-економічних операцій щодо товарів, які ввозяться в Україну без зазначення конкретного одержувача (ордерні поставки) для формування додаткових митних формальностей;

- митного огляду та зважування;

- посилення аналітично-пошукової роботи, у тому числі із застосуванням системи управління ризиками, в напрямку, виявлення ризикових зовнішньо-економічних операцій, пов'язаних з недостовірним декларуванням товарів, а саме їх фізичними, кількісними, якісними, ваговими характеристиками тощо;

- обов'язкове письмове інформування митниці про встановлені розбіжності, виявлені під час митного огляду товарів, зважування тощо, для врахування ними отриманих відомостей при випуску товарів у вільний обіг.

Таким чином, удосконалення управління митними платежами на засадах контролінгу в митних органах можливе лише за умови систематизації законодавчих і нормативно-правових актів та приведення їх у відповідність до загальноприйнятих світових норм і стандартів з метою забезпечення зручності їхнього застосування контролюючими органами. Незважаючи на те, що контролінг є ефективним методом управління митними платежами, на сьогоднішній день спостерігається його впровадження митними службами Німеччини, Австрії та окремих елементів в Росії. В Україні, як і в інших державах, концепція контролінгу як системи інформаційно-аналітичної та методичної підтримки управлінської діяльності не є розробленою в повному обсязі. Цьому передують ряд причин, насамперед таких як: недостатнє розуміння концепції контролінгу; відсутність досвідчених кадрів в області контролінгу; недостатня участь керівництва організацій в побудові системи контролінгу тощо.

З метою удосконалення управління в митних органах на основі контролінгу мають бути реалізовані принципи системного аналізу, менеджменту якості, програмно-цільового управління, розроблена нова система управління ризиками, імплементовані нові положення митного кодексу ЄС до законодавства України, встановлені зобов'язання обласних митниць ДФС письмово інформувати про встановлені розбіжності, виявлені під час митного огляду товарів в обов'язковому порядку з метою забезпечення сплати митних платежів в повному обсязі.